

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze jako soud odvolací rozhodl v senátu složeném z předsedy senátu JUDr. Aleše Šťastného a soudkyň JUDr. Jany Jirmářové a Mgr. Aleny Jedličkové ve věci žalobce: **plk. Ing. L. K.**, nar. xxx, bytem xxx, xxx, zast. JUDr. Stanislavou Bednářovou, advokátkou v Praze 1, Těšnov 1163/5, proti žalovanému: **České republice – Ministerstvu spravedlnosti**, se sídlem Praha 2, Vyšehradská 427/16, **o zaplacení 6,425.000,- Kč s příslušenstvím**, k odvolání žalobce proti rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 2 ze dne 13.4.2016, č.j. 10C 93/2014-224,

t a k t o :

- I. Rozsudek soudu I. stupně se v napadeném zamítavém výroku II. o věci samé ohledně částky 675.000,- Kč s 8,05 % úroky z prodlení ročně z této částky od 7.3.2014 do zaplacení mění tak, že žalovaný je povinen zaplatit žalobci částku 675.000,- Kč s 8,05% z prodlení ročně z této částky od 7.3.2014 do zaplacení, to vše do 15 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

- II. Žalovaný je povinen zaplatit žalobci na náhradě nákladů řízení před soudy všech stupňů částku 42.650,- Kč do 15 dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám JUDr. Stanislavy Bednářové, advokátky.

O d ů v o d n ě n í

Napadeným rozsudkem soud I. stupně uložil žalovanému povinnost zaplatit žalobci částku 125.000,- Kč s 8,05 % úrokem z prodlení ročně z částky 125.000,- Kč od 7.3.2014 do zaplacení a z částky 75.000,- Kč od 7.3.2014 do 21.8.2014 (výrok I.), ohledně částky 6.300.000,- Kč s příslušenstvím z této částky žalobu zamítl (výrok II.) a žalovanému uložil povinnost zaplatit žalobci na náhradě nákladů řízení částku 35.150,50 Kč (výrok III.).

Takto rozhodl o žalobě, kterou se žalobce (původně) domáhal zaplacení částky 6.500.000,- Kč s příslušenstvím jakož to náhrady imateriální újmy za nezákonné trestní stíhání (za dopad na rodinný život požadoval 3.000.000,- Kč, za ztrátu životní role opory a ochránce rodiny požadoval 1.000.000,- Kč, za nemožnost zajištění přiměřené životní úrovně rodiny požadoval 1.000.000,- Kč a za zhoršení zdravotního stavu rodinných příslušníků požadoval 1.500.000,- Kč). Žalovaný navrhoval zamítnutí žaloby s tím, že žalobce byl zproštěn obžaloby, protože nebyl shledán úmysl žalobce ke spáchání skutku, který mu byl kladen za vinu, nikoli z důvodu, že se daný skutek nestal nebo že ho nespáchal žalobce. Žalovaný již zaplatil žalobci 75.000,- Kč jako náhradu nemajetkové újmy způsobené nezákonným rozhodnutím, což považuje za přiměřené zadostiučinění.

Žalobce vzal žalobu částečně zpět ohledně částky 75.000,- Kč, neboť žalovaný tuto částku uhradil dne 21.8.2014 (a v tomto rozsahu bylo řízení usnesením soudu I. stupně ze dne 9.3.2015, č.j. 10C 93/2014-175 částečně zastaveno).

Soud I. stupně vyšel ze zjištění, že usneseními Policie ČR, Útvar odhalování korupce a finanční kriminality, služby kriminální policie a vyšetřování ze dne 10.8.2007, ČTS: OKFK-54/7-2007 (doručeno žalobci 13.8.2007), ze dne 8.4.2008, č.j.: OKFK-120/TČ-2008-28 a ze dne 16.5.2008, č.j. OKFK-131/TČ-2008-28 bylo podle § 160 odst. 1 trestního řádu zahájeno trestní stíhání žalobce jako obviněného z trestného činu podvodu podle § 250 odst. 1, 3 písm. b) trestního zákona (následně překvalifikováno na trestný čin porušování povinnosti při správě cizího majetku podle § 255 odst. 1 trestního zákona) a trestných činů porušování povinnosti při správě cizího majetku podle § 255 odst. 1, odst. 2 písm. b) trestního zákona. Žalobce byl rozsudkem Městského soudu v Praze ze dne 27.3.2013, č.j. 45T 6/2009-8716 zproštěn obžaloby podle § 226 písm. b) trestního řádu (právní moc 19.6.2013).

Usnesení o zahájení trestního stíhání je tak nezákonným rozhodnutím ve smyslu § 8 odst. 1 zákona č. 82/1998 Sb. (k tomu rozsudek Nejvyššího soudu sp.zn. 25Cdo 1487/2001 Sb.). Žalovaný tak odpovídá žalobci za nemajetkovou újmu z titulu vydání nezákonného rozhodnutí podle § 31a zákona č. 82/1998 Sb.

Žalobce byl trestně stíhán od 10.8.2007 do 19.10.2007 pro podezření ze spáchání trestného činu podvodu spáchaného formou spolupachatelství podle § 9 odst. 2 a § 250 odst. 1, 3 písm. b) trestního zákona, za který bylo možné v případě vydání odsuzujícího rozsudku uložit trest odnětí svobody v trvání 2 -8 let. Dne 19.10.2007 byla trestná činnost překvalifikována na trestný čin porušování povinnosti při správě cizího majetku podle § 255

odst. 1 trestního zákona, za který hrozil trest odnětí svobody v trvání 6 měsíců až 5 let. Žalobce byl obžaloby zproštěn při prvním rozhodování soudu I. stupně rozsudkem ze dne 27.3.2013, č.j. 45T 6/2009-8716, který nabyl právní moci dne 19.6.2013. Tyto důvody, jakož i to, že žalobce byl stíhán na svobodě, by podle soudu I. stupně svědčily pro závěr, že konstatování vydání nezákonného rozhodnutí je dostačující formou zadostiučinění za nemajetkovou újmu. Délka trestního řízení, které trvalo od 13.8.2007 do 19.6.2013, tj. 5 let a 10 měsíců, byla přiměřená, věc byla poměrně složitá po skutkové i právní stránce (bylo prováděno obsáhlé dokazování a orgány činné v trestním řízení se musely vypořádat s obsáhlými vnitřními předpisy Ministerstva obrany). Po dobu trestního stíhání byl žalobce vystaven stresu a nejistotě, jak a kdy jeho trestní stíhání skončí. Věc byla značně medializována i veřejnoprávní televizí a rozhlasem a bulvarizována. Tyto skutečnosti (ale) svědčí pro přiznání zadostiučinění za nemajetkovou újmu v penězích. Soud I. stupně uvedl, že nemohl přehlédnout, že žalobce po zproštění obžaloby odmítl nabídku novináře, že o celé věci napíše a publikuje příběh v celostátním periodiku, a to s odůvodněním, že nestojí o omluvu mezi inzeráty. Podle soudu I. stupně by právě omluva, ať již od státu nebo od médií měla být pro poškozené tou největší satisfakcí za morální újmu, kterou odčinit penězi zpravidla není možné. S ohledem na uvedené odmítnutí žalobce „již soud peněžité zadostiučinění za nemajetkovou újmu z důvodu medializace jeho trestního stíhání nezvyšoval“. Žalobce byl stíhán pro skutek při výkonu své profese xxx z povolání (kdy se dílčích útoků skutečně dopustil, neboť podepsal operace, ve kterých potvrdil, že tyto operace byly prověřeny ve smyslu zákonných ustanovení, ačkoliv tomu tak ve skutečnosti nebylo, jak vyplývá ze zprošťujícího rozsudku). Samotný fakt trestního stíhání je (ale) zátěží pro každého obviněného (obžalovaného). Trestní stíhání zasáhlo žalobce zejména v jeho profesním a rodinném životě. Žalobce byl kvůli trestnímu stíhání dočasně zproštěn výkonu služby a bylo mu vypláceno pouze 50% platu bez nároku na odměny. Svědci se shodli, že žalobce měl vysoké ambice s vyhlídkou kariérního postupu (v době zahájení trestního stíhání byl žalobce pověřen zastupováním ředitele Sekce xxx xxx). Po zahájení trestního stíhání se žalobce stal depresivní, v xxx se od něho téměř všichni odvrátili a došlo k narušení rodinných vztahů. Žalobce neměl dostatek finančních prostředků na zabezpečení rodiny, a proto prodal část svého majetku (zahradní chatu a garáž). Ačkoliv nebyla bezpečně prokázána přímá souvislost mezi rozpadem manželstvím žalobce a jeho trestním stíháním ani jeho nejmenováním xxx, lze důvodně usuzovat, že trestní stíhání bylo jistě jednou z více různých příčin těchto skutečností. Nebyla prokázána příčinná souvislost mezi xxx onemocněním syna žalobce R. K. a trestním stíháním žalobce. Na základě těchto skutečností dospěl soud k závěru, že konstatování nezákonnosti trestního stíhání není dostačujícím zadostiučiněním za nemajetkovou újmu vzniklou žalobci a je na místě přiznat zadostiučinění v penězích. Částka, které se žalobce domáhá, se však vymyká rozhodovací praxi českých soudů v obdobných případech a nemá ani jakoukoliv oporu v provedeném dokazování. Žalobce byl sice zasažen ve svém profesním životě, nicméně se již v dubnu 2014 vrátil na své původní místo a rozdíl v příjmu, který pobíral po dobu trestního stíhání a který by jinak pobíral, mu již byl doplacen. Trestní stíhání neznamenalo konec profesního života či kariérního růstu žalobce v xxx, ale jeho pozastavení. Soud proto dospěl k závěru, že přiměřeným zadostiučiněním za nemajetkovou újmu způsobenou nezákonným trestním stíháním je částka 200.000,- Kč. Vzhledem k tomu, že žalovaný již zaplatil žalobci 75.000,- Kč, uložil soud žalovanému povinnost zaplatit žalobci 125.000,- Kč včetně požadovaného zákonného úroku z prodlení (žalobce svůj nárok na úhradu nemajetkové újmy uplatil u žalovaného 6.9.2013, šestiměsíční lhůta uplynula dne 6.3.2014, v prodlení tak byl žalovaný od 7.3.2014). Ve zbývajícím rozsahu byla žaloba jako nedůvodná zamítnuta. Povinnost k náhradě nákladů řízení uložil žalovanému podle výsledku řízení (§ 142 odst. 3 o.s.ř.).

Proti tomuto rozsudku podal žalobce včas odvolání. Namítal, že z odůvodnění napadeného rozsudku není zřejmé, které následky v osobní sféře způsobené nezákonným rozhodnutím a jaké okolnosti jejich vzniku soud považoval za hodné finančního odškodnění a které nikoliv, jak hodnotil intenzitu utrpěné újmy v jednotlivých sférách života, ani to, jak k přiznané částce dospěl. Závěr soudu I. stupně o neexistenci závažné nemajetkové újmy z důvodu předvídatelnosti mírného trestu uloženého v trestním řízení bezúhonné osobě, která byla stíhána na svobodě, se musí jevit jako absurdní. Zvýšený význam předmětu řízení byl umocňován tím, že byl stíhán za skutky, kterých se měl dopustit jako voják z povolání. Význam řízení, s nímž stála a padala jeho čest a budoucnost, byl pro něho obrovský a jeho důsledky v profesní sféře zničující. Připomněl, že neuplatňoval nárok na odškodnění nepřiměřené délky řízení, jak v některých pasážích odůvodnění rozsudku naznačuje soud I. stupně. Délka řízení byla jen jednou z okolností, která zvyšovala intenzitu utrpěné újmy způsobené nezákonným trestním stíháním. Odmítnutí návrhu redaktora (Jana G.) vysvětlil soudu tím, že nemá důvěru v média a o omluvu mezi inzeráty nestojí. Tato nedůvěra v média je plně opodstatněná zejména v souvislosti s publikovanými články o namítaném trestním stíhání. V době zahájení trestního stíhání bylo žalobci 48 let a dosáhl xxx hodnosti a služebně byl zařazen na místě s předepsanou xxx hodností. Po ukončení trestního stíhání byl až od 1.4.2014 služebně zařazen na místo odpovídající jeho původnímu zařazení, v té době mu bylo 55 let. Doba trvání služebního poměru byla stanovena do 31.12.2017. 7 let profesního života ve věku, kdy má docházet k zúročení předchozí průpravy, vzdělání a dovedností není pouhým „pozastavením“ v kariéře. Nejmenování xxx není základem žaloby, ale je reálnou skutečností. Objektem opovržení po dobu trestního stíhání nebyl jen sám, ale i celá jeho rodina. Následky způsobené v osobnostní sféře byly závažné a do jisté míry neodčinitelné. Zadostiučinění přiznané rozsudkem soudu I. stupně nepovažuje za přiměřené. Nesouhlasil ani s rozhodnutím o náhradě nákladů řízení, když správně měly být náklady řízení přiznány za 10 úkonů právní služby (nikoliv za 8 úkonů a za 1 úkon v poloviční výši). Navrhl, aby byl napadený rozsudek potvrzen.

Městský soud v Praze, jako soud odvolací rozsudkem ze dne 12.10.2016, č.j. 69Co 302/2016-263 změnil výrokem I. částečně rozsudek soudu I. stupně v zamítavém výroku II. o věci samé a uložil žalovanému povinnost zaplatit žalobci částku 675.000,- Kč s 8,05% úroky z prodlení ročně z této částky od 7.3.2014 do zaplacení; jinak rozsudek soudu I. stupně v napadeném zamítavém výroku II. o věci samé ohledně částky 5.625.000,- Kč s příslušenstvím z této částky potvrdil a výrokem II. uložil žalovanému povinnost nahradit žalobci náklady řízení. Odvolací soud vyšel ze skutkových zjištění učiněných soudem I. stupně s tím, že trestní stíhání žalobce pro trestné činy shora vyjmenované, vedené na základě několika usnesení o zahájení trestního stíhání, trvalo 5 let a 10 měsíců a skončilo zproštěním obžaloby. Po dobu probíhajícího trestního stíhání byl žalobce dočasně zproštěn výkonu služby a byl určen do dispozice náčelníka xxx. Trestní stíhání vnímal žalobce úkorně, bylo o něm obšírně referováno celostátními zpravodajskými prostředky v souvislosti s trestním stíháním se žalobce dostal do finanční tísně, byl vystaven výčitkám manželky, vše se negativně dotklo též žalobcovy matky. Takzvané dání (určení) do dispozice v xxx vede ke krácení platu, odnětí odměn a likvidaci důstojnické kariery. Odvolací soud ve shodě se soudem I. stupně uzavřel, že trestní stíhání žalobce bylo nezákonné (vedeno na základě nezákonných usnesení o zahájení trestního stíhání), neboť byl žalobce zproštěn obžaloby. Žalobci náleží vzhledem ke všem zjištěným okolnostem zadostiučinění v penězích podle § 31a odst. 2 zákona č. 82/1998 Sb. Odvolací soud shledal, že soudem I. stupně přiznané zadostiučinění žalobci ve výši 125.000,- Kč (vedle samotným žalovaným vyplaceného zadostiučinění ve výši 75.000,- Kč) neodpovídá závažnosti újmy

způsobené žalobci. Za přiměřenou považoval částku celkem 800.000,- Kč (vedle vyplacené částky 75.000,- Kč). Zdůraznil, že trestní stíhání obecně představuje výrazně negativní zásah do všech sfér života, přičemž v daném případě byla intenzita zásahu do života žalobce zvlášť závažná. Pracovní, soukromý i společenský život žalobce byl nezákonným trestním stíháním ovlivněn po dobu 5 let a 10 měsíců, což je nezanedbatelná část života. Žalobce žil v hluboké nejistotě, jeho život byl vážně narušen, věc byla výrazně medializována. Trestní stíhání přetřelo žalobcům možný služební postup a uvrhlo jej do existenčních potíží a nejistoty. Žalobce byl do doby trestního stíhání pozitivně hodnocen a požíval v xxx respekt. Nezákonné trestní stíhání zasáhlo rodinné vztahy, žalobce se uzavřel do sebe a jeho příbuzní byli konfrontováni se zprávami o probíhajícím trestním stíháním. Odvolací soud též uvedl, že odmítnutí publikování celého příběhu ze strany žalobce po zprošťujícím rozhodnutí nemá na výši zadostiučinění vliv. Rovněž je nevýznamné, že délka trestního řízení byla podle soudu I. stupně přiměřená, neboť délka řízení má v případě nemajetkové újmy z hlediska nezákonného rozhodnutí o zahájení trestního stíhání význam toliko z hlediska délky zásahu do osobnostních složek života poškozené osoby.

Nejvyšší soud, jako soud dovolací, k dovolání žalovaného rozsudkem ze dne 27.6.2017, č.j. 30Cdo 587/2017-359, zrušil rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 12.10.2016, č.j. 69Co 302/2016-263, v rozsahu, ve kterém odvolací soud výrokem I. ohledně částky 675.000,- Kč s 8,05 % úrokem z prodlení ročně z této částky od 7.3.2014 do zaplacení změnil rozsudek soudu I. stupně a v rozsahu nákladového výroku II. a věc v tomto rozsahu vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení. Dovolací soud v odůvodnění uvedl, že odvolací soud uvedl ve svém rozhodnutí, na základě jakých skutkových zjištění dospěl k závěru o tom, že žalobci byla trestním stíháním ústíím ve zproštění obžaloby způsobena nemajetková újma, již nebylo možno nahradit jinak, než penězi. Ostatně k tomuto závěru dospěl i samotný žalovaný, který poskytl žalobci peněžité zadostiučinění v částce 75.000,- Kč. Sporem mezi účastníky tudíž není ani samotná existence nemajetkové újmy na straně žalobce ani nutnost její náhrady penězi, avšak jen výše peněžité satisfakce. Dovolací soud konstatoval, že při přezkumu výše přiznaného zadostiučinění v zásadě posuzuje právní otázky spojené s výkladem podmínek a kritérií obsažených v § 31a zákona č. 82/1998 Sb., přičemž výslednou částkou se zabývá až tehdy, byla-li by vzhledem k aplikaci tohoto ustanovení na konkrétní případ zcela zjevně nepřiměřená (k tomu odkázal na svůj rozsudek sp.zn. 30Cdo 4462/2009). Tato podmínka přitom je v dané věci splněna, neboť odvolací soud neprovedl srovnání vyžadované judikaturou Nejvyššího soudu. Odvolací soud se v napadeném rozsudku přidržel judikatury Nejvyššího soudu (rozsudek sp.zn. 30Cdo 2813/2011) pokud, že při svých úvahách o přiměřené výši peněžního zadostiučinění pro žalobce zohlednil zejména povahu trestní věci, délku trestního stíhání a především dopady trestního stíhání do osobnostní sféry poškozené osoby. Pro správné stanovení dispozice § 31a odst. 2 zákona č. 82/1998 Sb. co by normy s relativně neurčitou hypotézou, je ovšem kromě zohlednění kritérií nyní uvedených nezbytné, aby v konečném důsledku výše soudem přiznaného odškodnění odpovídala výši přiznaného zadostiučinění v případech, které se v podstatných znacích (poměřováno zejména s ohledem na zmíněná kritéria) shodují. Významnější odchylka je v tomto směru možná jen tehdy, bude-li též soudem řádně a přesvědčivě zdůvodněna. Bez srovnání požadavku na poskytnutí zadostiučinění s jinými případy zpravidla nebude možno učinit závěr, že právě žalobcem požadovanou částku (nebo jakoukoli jinou) lze považovat za přiměřené zadostiučinění (v této souvislosti odkázal na svůj rozsudek sp.zn. 30Cdo 1747/2014). Jestliže odvolací soud v projednávané věci navýšil peněžité zadostiučinění přiznané soudem I. stupně více jak pětinasobně, byť soud I. stupně jím přiznanou částku (spolu s částkou vyplacenou samotným žalovaným) označil za srovnatelnou s jinými obdobnými případy (ovšem blíže nespecifikovanými), pak jde právě o ten případ, kdy takto nemohl odvolací soud učinit bez

srovnání s jinými skutkově obdobnými případy a tudíž ve svém důsledku bez přesvědčivého zdůvodnění svého rozhodnutí. Je samozřejmě primárně na žalobci, aby uplatnil taková tvrzení umožňující soudu učinit srovnání vedoucí k závěru, že žalobcem požadované zadostiučinění je přiměřené a tedy též odpovídající zadostiučinění poskytnutým v jiných případech. Je též v zájmu žalovaného, aby obdobně soudu předešel srovnání s případy svědčícími naopak jeho námitce, že je požadováno zadostiučinění v nepřiměřené výši. Není pak jistě vyloučeno, a naopak je vhodné, aby soud provedl srovnání také s jinými obdobnými případy, které jsou mu známy z jeho činnosti a s nimiž účastníky řízení před vydáním rozhodnutí seznámí. V této souvislosti apeloval Nejvyšší soud na žalovaného, aby zveřejnil způsobem dostupným soudům, ale i potencionálním žalobcům a jejich zástupcům částky, které v minulosti z tohoto titulu vyplatil, včetně uvedení kritérií, na jejichž základě byla výše zadostiučinění stanovena. Bez tohoto srovnání jsou požadavky zákona na přiměřenost zadostiučinění zdůrazněné i ve výše uvedené judikatuře dovolacího soudu jen obtížně realizovatelné.

Zrušením rozsudku odvolacího soudu v rozsahu rozsudku dovolacího soudu se věc dostala znovu do stádia odvolacího řízení, a to právě v rozsahu přezkoumání rozsudku soudu I. stupně v části napadeného zamítavého výroku II. o věci samé ohledně částky 675.000,- Kč s příslušenstvím z této částky (včetně závislého nákladového výroku III. rozsudku soudu I. stupně).

Žalobce v reakci na rozhodnutí Nejvyššího soudu uvedl, že Nejvyšším soudem dovozovaná povinnost žalobce provést již v žalobě srovnání s jinými případy odškodňování nemajetkové újmy je požadavkem v praxi pravděpodobně neuskutečnitelným. Podle žalobcových poznatků dosud žalovaný apel Nejvyššího soudu nevyslyšel. Jeho informační povinnost spočívající v uveřejnění kompletního přehledu o výši zadostiučinění vyplaceného v jednotlivých případech z titulu náhrady nemajetkové újmy mimosoudně nebo na základě rozhodnutí soudu neexistuje. Za této situace je možnost přístupu k soudu pro využití práva na spravedlivý proces žalobci omezena formou, respektive obsahem podání, v němž má uvést tvrzení o okolnostech neveřejných a netransparentních. Také zásada rovnosti zbraní jako dílčí princip spravedlivého procesu je porušena, když požadavek na srovnání výrazným způsobem znevýhodňuje stranu žalobce vůči žalovanému, který má z titulu organizační složky státu kompletní přehled o výši zadostiučinění vyplacených v jednotlivých případech. Žalovaný požívá více než podstatných výhod proti procesně slabší straně žalobce. Nic nemůže rozptýlit žalobcovo podezření, že žalovaný provede selektivní výběr věcí tak, aby ladily s jeho tvrzením o nepřiměřenosti odškodnění. Tímto zjednodušeným a pro žalovaného komfortním způsobem byl pominut fakt, že okruh možných negativních dopadů trestního stíhání do osobnostní sféry poškozeného je neomezený a že individuální posouzení každé jednotlivé věci se nelze vyhnout. Rozsudky namítané žalovaným ke srovnání v projednávané věci snesených na podporu dovolacích důvodů nemohou být relevantní pro rozhodnutí v projednávané věci. Není v moci žalobce dostát požadavku dovolacího soudu na provedení přesvědčivého srovnání. Žalobce v projednávané věci prokázal, jak zásadní následky v jeho osobním, rodinném, profesním a společenském životě mělo nezákonné trestní stíhání. Kariéra xxx z povolání byla přetržena v jejím vrcholu a žalobci nebyl prodloužen úvazek, který byl v roce 2013 po skončení trestního stíhání uzavřen do 31.12.2017. Důchodového věku dosáhne žalobce až v roce 2023.

Odvolací soud tak znovu přezkoumal z podnětu podaného odvolání rozsudek soudu I. stupně v napadeném zamítavém výroku II. o věci samé ohledně částky 675.000,- Kč

s příslušenstvím z této částky, jakož i v závislém nákladovém výroku III. včetně řízení, které jeho vydání předcházelo (§ 212, § 212a odst. 1,3,5 o.s.ř.).

Dovolací soud zrušil rozsudek odvolacího soudu v shora uvedeném rozsahu, neboť odvolací soud nesrovnával přiznané a stanovené odškodnění v projednávané věci s jinými případy peněžité náhrady imateriální újmy za nezákonné trestní stíhání (v této souvislosti poukázal na své rozhodnutí 30Cdo 1747/2014), aniž by ale uvedl, zda přiznané a stanovené odškodnění odvolacím soudem je v daném konkrétním případě nepřiměřené a neodpovídá zákonným kritériím podle § 31a odst. zákona č. 82/1998 Sb, o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon“). Dovolací soud uvedl, že ani soud I. stupně nesrovnával přiznané odškodnění s jinými případy (jen obecně uvedl, že odškodnění je s jinými případy srovnatelné), ale rozsudek soudu I. stupně nezrušil. Není sporu o tom, že v důsledku zproštění obžaloby žalobce došlo k nezákonnému trestnímu stíhání, že žalobci vznikla imateriální újma v důsledku nezákonného trestního stíhání, že pouhé konstatování porušení práva zjevně není v projednávané věci dostatečnou formou zadostiučinění a že je třeba poskytnout zadostiučinění v peněžité formě. Odvolací soud proto znovu poukazuje na to, že při stanovení výše přiměřeného zadostiučinění za nezákonné trestní stíhání v peněžité formě se přihlédne k závažnosti vzniklé újmy a k okolnostem, za nichž k nemajetkové újmě došlo (§ 31a odst. 2 zákona). Dovolací soud přitom nezpochybnil hodnocení odvolacího soudu ohledně kritérií uvedených v § 31a odst. 2 zákona.

Odvolací soud proto opakuje, že soud I. stupně správně vycházel z toho, že v projednávané věci jde o jeden nárok na náhradu imateriální újmy z titulu nezákonného rozhodnutí o zahájení trestního stíhání, při kterém se dílí zásahy do jednotlivých sfér poškozené osoby (jak je vyčlenil žalobce v žalobě) posuzují z hlediska celkového jednotitého nároku na odškodnění materiální újmy z titulu nezákonného rozhodnutí o zahájení trestního stíhání.

Nejvyšší soud již ve svém rozsudku ze dne 27.6.2012, sp.zn. 30Cdo 2813/2011, uvedl, že v případě § 31a odst. 2 zákona jde o normu s relativně neurčitou hypotézou vyžadující, aby soud (případně již i příslušný orgán v rámci předběžného projednání nároku) s ohledem na konkrétní skutkové okolnosti každého individuálního případu sám vymezil okolnosti významné pro určení výše náhrady. Ustanovení § 31a zákona hovoří pouze o tom, že zadostiučinění musí být přiměřené, samotné určení výše však ponechává na volném uvážení soudu (rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 29.6.2011, sp.zn. 30Cdo 1684/2010). Kritéria, která pravidelně mohou indikovat rozsah způsobené nemajetkové újmy jsou v případech zahájení trestního stíhání (řízení), které neskončilo pravomocným odsuzujícím rozsudkem, následující: 1) povaha trestní věci; pod tímto kritériem se má na mysli zejména závažnost trestného činu kladeného za vinu, neboť ta zpravidla přímo úměrně zvyšuje intenzitu, s jakou poškozená osoba konkrétní trestní stíhání (řízení) proti ní vedené negativně vnímá; 2) délka trestního stíhání (řízení); toto kritérium zohledňuje zejména to, po jak dlouhou dobu zásah do osobnostních složek jednotlivce v důsledku proti němu vedeným trestním stíháním (řízením) trval; 3) následky způsobené v trestním řízení v osobnostní sféře poškozené osoby. Vedle toho je třeba při stanovení výše zadostiučinění přihlédnout k okolnostem, za nichž k nemajetkové újmě došlo.

Soud I. stupně v projednávané věci v konečném důsledku správně dovodil, že žalobci by se mělo dostat finanční satisfakce, když pouhé konstatování porušení práva není

dostatečným zadostiučiněním. Soud I. stupně však nestanovil finanční zadostiučinění s ohledem na specifické okolnosti konkrétního případu v projednávané věci v přiměřené výši a kritéria, která mají vliv na rozsah způsobené újmy, a jejich naplnění neposoudil zcela správně.

Odvolací soud v této souvislosti poukazuje na to, že trestní stíhání (vždy pro každého člověka) obecně představuje výrazný negativní zásah do všech sfér života. V daném případě byla intenzita zásahu do života žalobce zvláště závažná jak v oblasti soukromého života, tak rodinného i pracovního a společenského. Život žalobce byl nezákonným trestním stíháním negativně ovlivněn po 5 let a 10 měsíců, což představuje nezanedbatelnou část života. Žalobce byl před tím jinak bezúhonnou osobou s významným postavením xxx z povolání v hierarchii xxx ČR v xxxho hodnosti s výhledem dalšího hodnostního a kariérního postupu. Žalobce byl původně obviněn z trestného činu podvodu, za což mu hrozil vysoký trest (5-12 let) a posléze po překvalifikaci na trestný čin porušování povinnosti při správě cizího majetku pak trest až do 5 let. Je zřejmé, že po celou dobu trestního stíhání žil žalobce v hluboké existenční nejistotě (své i rodiny) jak z hlediska přítomnosti tak zejména budoucnosti. Jeho osobní, rodinný, pracovní a společenský život byl vážně narušen. Případ byl opakovaně výrazně zmiňován v médiích s celostátní působností (včetně jména žalobce) i bulvarizován.

Nezákonné trestní stíhání zasáhlo žalobce ve zralém věku na vrcholu pracovních schopností jako kariérního xxx a s výhledem možného dalšího hodnostního a kariérního postupu. Nezákonné trestní stíhání přetřelo možný služební růst žalobce a uvrhlo ho do existenčních potíží a existenční nejistoty. Návrat na původní pozici po 7 letech nijak neumenšuje poškození žalobce v kariérním růstu, ba naopak takovou skutečnost jen potvrzuje.

Žalobce byl přímo spojován s kriminální činností, která hrubě poškozovala dobré jméno a hodnověrnost xxx. O to víc byla dotčena čest a dobrá pověst žalobce jako xxx z povolání, který byl do té doby pozitivně hodnocen a požíval v xxx respekt po osobní i po profesní stránce (jak vyplynulo z řady svědeckých výpovědí).

Je zřejmé, že žalobce byl v souvislosti s nezákonným trestním stíháním a jeho medializací také jako vysoký důstojník xxx ČR poškozen po společenské stránce.

Nezákonné trestní stíhání zasáhlo i rodinný život žalobce, zejména rodinné vztahy, kdy se žalobce uzavřel do sebe a (i širší) rodina byla konfrontována s vedeným trestním stíháním žalobce, jeho širokou medializací a odsudky okolí, čehož byl žalobce nedílnou ústřední součástí. Naproti tomu nebyla prokázána souvislost mezi xxx onemocněním syna žalobce a žalobcovým nezákonným trestním stíháním, jak správně uvedl soud I. stupně.

Na formu a výši odškodnění imateriální újmy z titulu nezákonného rozhodnutí o zahájení trestního stíhání nemá žádný vliv okolnost, že žalobce po zproštění obžaloby odmítl nabídku novináře, že celý příběh žalobce publikuje v tisku. Taková nabídka nemá nic společného s odpovědností státu za újmu způsobenou žalobci nezákonným rozhodnutím o zahájení trestního stíhání a ani s příslušnou organizační složkou státu, která je ve věci odškodnění žalobce povinna jednat za stát. V tomto směru jsou tak úvahy soudu I. stupně nevýznamné.

Stejně tak je nevýznamné, věnoval-li se soud I. stupně v odůvodnění napadeného rozsudku otázce přiměřenosti délky řízení. Délka řízení má v případě odškodnění imateriální

újmy z titulu nezákonného rozhodnutí o zahájení trestního stíhání význam (toliko) z hlediska délky trvání zásahu do osobnostních složek života poškozené osoby.

Odvolací soud na základě uvedených skutečností s ohledem na specifické okolnosti dospěl v tomto konkrétním případě k závěru, že imateriální újma za nezákonné trestní stíhání, které po téměř 6 let významně negativně zasáhlo do všech sfér života žalobce, je výrazně rozsáhlejší, než jak byla stanovena soudem I. stupně. S přihlédnutím k uvedeným kritériím je na místě rozsah imateriální újmy žalobce odškodnit jako přiměřené zadostiučinění částkou 875.000,- Kč. Protože žalovaný již žalobci z tohoto titulu uhradil jistinu 75.000,- Kč a soud I. stupně žalobci přiznal pravomocně zadostiučinění dalších 125.000,- Kč (s příslušenstvím), zbývá k zaplacení částka 675.000,- Kč (se zákonným úrokem z prodlení z této částky od 7.3.2014 do zaplacení).

Odvolací soud vázán právním názorem dovolacího soudu v projednávané věci (§ 243g odst. 1 ve spojení s § 226 o.s.ř.) učinil v rámci apelu Nejvyššího soudu dotaz na žalovaného, zda zveřejňuje způsobem dostupným soudům, ale i potencionálním žalobcům a jejich zástupcům, částky, které v minulosti vyplatil z titulu náhrady imateriální újmy za nezákonné trestní stíhání, včetně uvedených kritérií, na jejichž základě byla výše zadostiučinění stanovena. Žalovaný k tomu předložil kopii článku v časopise Právní rádce č. 9/2016 „Relutární satisfakce za nemajetkovou újmu způsobenou trestním stíháním“, kde jsou publikovány i tabulky ohledně odškodnění za nezákonné trestní stíhání. Z tabulky č. 4: „Trestné činy obchodní povahy“ se podává, že v tam uvedených případech se absolutní výše satisfakce pohybovala v rozmezí od 50.000,- do 1.440.000,- Kč, přičemž odškodnění bylo stanoveno v rozsahu částek 446,- Kč až 12.000,- Kč připadajících na měsíc trestního stíhání. Z hlediska srovnávacího tak jde o široké rozpětí odškodnění v jednotlivých konkrétních věcech nezákonného trestního stíhání v oblasti trestných činů „obchodní povahy“, kterou je i projednávaná věc. V případech, kdy bylo nezákonným trestním stíháním zasaženo do osobního a rodinného života poškozeného, byly prokázány profesní dopady na poškozeného, věc byla medializována a osoba byla veřejně známá, pak bylo poskytováno odškodnění v absolutní výši satisfakce 546.400,- Kč až 1.440.000,- Kč; satisfakce připadající na měsíc trestního stíhání představovala částku 6.043,- Kč až 12.000,- Kč (věci projednávané u Městského soudu v Praze pod sp.zn. 69Co 99/2016, 29Co 375/2015, 72Co 83/2013). Ve věci Městského soudu v Praze sp.zn. 69Co 99/2016, kde byla přiznána absolutní výše satisfakce 1.440.000,- Kč, pak zásah nezákonného trestního stíhání do osobnostní sféry poškozeného trval přes 10 let, kdežto v projednávané věci jde o trvání zásahu po dobu 6 let. Žalobce v projednávané věci byl zvláště výrazně zasažen nezákonným trestním stíháním zejména v profesním a rodinném životě. Účastníci jinak nepředložili ke srovnání žádné jiné relevantní případy poskytnutého odškodnění imateriální újmy za nezákonné trestní stíhání; za takové nelze mít případy, na které poukazoval žalovaný v souvislosti s podaným dovoláním, neboť tyto případy se netýkají zvláště výrazného zásahu nezákonného trestního stíhání do (zvláště) profesního a rodinného života poškozeného, jako tomu je v případě žalobce jakožto kariérního xxx v xxx hodnosti. Jestliže v dané věci je poskytováno odškodnění imateriální újmy za nezákonné trestní stíhání v absolutní výši 875.000,- Kč a satisfakce připadající na měsíc trestního stíhání představuje 12.500,- Kč, lze konstatovat, že stanovené a přisouzené odškodnění v konkrétní projednávané věci je i z tohoto pohledu přiměřené a nedosahuje významnější odchylky od jiných (obdobných) věcí.

Odvolací soud proto z těchto důvodů změnil podle § 220 odst. 1 o.s.ř. rozsudek soudu I. stupně v zamítavém výroku II. ohledně částky 675.000,- Kč s příslušenstvím z této částky tak, že žalovanému uložil povinnost zaplatit žalobci (ještě) částku 675.000,- Kč s vyčísleným příslušenstvím.

Vzhledem k částečné změně rozsudku soudu I. stupně rozhodoval odvolací soud nově o náhradě nákladů řízení (§ 224 odst. 2 o.s.ř.).

Žalobci, který měl v řízení částečný úspěch, avšak rozhodnutí o výši plnění záviselo na úvaze soudu, přísluší právo na náhradu nákladů řízení před soudy všech stupňů (§ 142 odst. 3 o.s.ř. za použití § 224 odst. 1 o.s.ř.).

Náklady řízení žalobce před soudem I. stupně sestávají z odměny jeho právní zástupkyně za sedm úkonů právní služby (převzetí a příprava zastoupení, podání žaloby, podání ve věci z 16.12.2014, podání ve věci z 22.9.2015, účasti na jednáních dne 26.10.2015, 26.1.2016, 4.4.2016) po 3.100,- Kč (§ 6 odst. 1, § 7, § 9 odst. 4, § 11 odst. 1 písm. a/,d/,g/ vyhlášky č. 177/1996 Sb., ve znění pozdějších předpisů, dále jen „vyhláška“), jednoho úkonu právní služby, účast při vyhlášení rozsudku 13.4.2016 po 1.550,- Kč (§ 6 odst. 1, § 7, § 9 odst. 4, § 11 odst. 2 písm. f/ vyhlášky) a osmi paušálních náhrad hotových výdajů po 300,- Kč (§ 13 odst. 3 vyhlášky), to je 25.650,- Kč. Náklady odvolacího řízení žalobce sestávají ze dvou úkonů právní služby (odvolání a účast u jednání 12.10.2016) po 3.100,- Kč (§ 6 odst. 1, § 7, § 9 odst. 4, § 11 odst. 1 písm. g/,k/ vyhlášky) a dvou paušálních náhrad hotových výdajů (§ 13 odst. 3 vyhlášky), to je 6.800,- Kč. Náklady dovolacího řízení žalobce sestávají z odměny jeho právní zástupkyně za jeden úkon právní služby (vyjádření k dovolání) po 3.100,- Kč (§ 6 odst. 1, § 7, § 9 odst. 4, § 11 odst. 1 písm. d/ vyhlášky) a jedné paušální náhrady hotových výdajů (§ 13 odst. 3 vyhlášky), to je 3.400,- Kč. Náklady nového odvolacího řízení žalobce pak sestávají z odměny jeho právní zástupkyně za dva úkony právní služby (vyjádření ze dne 1.10.2017 a účast na jednání dne 1.11.2017) po 3.100,- Kč (§ 6 odst. 1, § 7, § 9 odst. 4, § 11 odst. 1 písm. g/,k/ vyhlášky) a dvou paušálních náhrad hotových výdajů po 300,- Kč (§ 13 odst. 3 vyhlášky), to je 6.800,- Kč. Celkem tak činí náklady žalobce 42.650,- Kč.

Odvolací soud nad rámec posouzení dané věci uvádí, že závěr (názor) dovolacího soudu v jeho rozhodnutí sp.zn. 30Cdo 1747/2014 o nutnosti srovnávání odškodnění v dané konkrétní věci s jinými (obdobnými) případy pro účely stanovení přiměřené výše odškodnění za nezákonné trestní stíhání se zdá být poněkud nešťastným, jak ostatně naznačil i žalobce.

Předně Ústavní soud opakovaně konstatoval, že každou věc je třeba posuzovat individuálně (k tomu srovnej například nálezy Ústavního soudu sp.zn. II ÚS 2087/08, v němž Ústavní soud konstatuje, že každý případ je jiný, každé rozhodnutí je odlišné a vyžaduje absolutně jedinečnou interpretaci, kterou žádné existující a kodifikované pravidlo absolutně nemůže a nesmí garantovat. Pokud je naopak bezpečným způsobem garantuje, pak je soudce počítačím strojem – i to se stává – a nelze o něm, říci, že je spravedlivý, svobodný a zodpovědný, i nálezy sp.zn. IV ÚS 3183/15). Individuální posouzení každého konkrétního případu zdůrazňoval i Nejvyšší soud (např. rozhodnutí pod sp.zn. 30Cdo 1684/2010, 30Cdo 4280/2011). Zákon také nestanoví jako kritérium pro stanovení přiměřeného odškodnění srovnání s jinými (obdobnými) případy. Zákonným požadavkem na výši odškodnění imateriální újmy je přiměřenost odškodnění, s přihlédnutím k závažnosti vzniklé újmy a k okolnostem, za nichž k nemajetkové újmě došlo. Pro srovnání také logicky musí být vždy první případ, který nemohl být srovnáván s jinými případy, a přesto v něm bylo stanoveno

přiměřené odškodnění. Odškodňovací řízení je ovládáno zásadou projednací; je na žalobci, aby tvrdil a prokázal rozhodné skutečnosti. Žalobce ale stěží může mít poznatky o odškodňování v jiných případech. Snad proto dovolací soud apeloval na žalovaného, aby předložil srovnání s jinými případy a aby „způsobem dostupným soudům, ale i potencionálním žalobcům a jejichž zástupcům, zveřejnil částky, které v minulosti z tohoto titulu vyplatil, včetně uvedených kritérií, na jejich základě byla výše zadostiučinění stanovena“. Žalovaný ale nemůže mít v kontradiktorním řízení právní zájem na pomoci žalobci z hlediska jeho povinnosti tvrzení, případně důkazního břemene, nýbrž má v řízení své zájmy. Tím by mohlo docházet k narušení zásady rovnosti účastníků v řízení. Jistě by pak bylo v rozporu s účelem a smyslem zákona, aby se poškozenému nedostalo nebo nebylo přiznáno přiměřené odškodnění imateriální újmy za nezákonné trestní stíhání jen proto, že v rámci svých tvrzení a důkazních návrhů nenabídl ke srovnání žádný jiný (obdobný) případ.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku není odvolání přípustné.

Proti tomuto rozsudku lze do dvou měsíců od jeho doručení podat dovolání k nejvyššímu soudu prostřednictvím soudu I. stupně. Přípustnost dovolání je oprávněn posoudit dovolací soud.

V Praze dne 1.listopadu 2017

JUDr. Aleš Šťastný, v.r.
předseda senátu

Za správnost vyhotovení:
Barbora Nevolová